
ЛОКАЛНИ ИНИЦИАТИВИ В ПЕРИОДА 1999 – 2000

София

ДЕКЕМВРИ 1999

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ПРИНЦИПИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С МЕСТНАТА ВЛАСТ	3
2. СФЕРИ И ФОРМИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО	4
3. ЛОКАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ НА КОАЛИЦИЯ 2000	7
4. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИ- ЗАЦИИ И ИНИЦИАТИВИ	8

1. ПРИНЦИПИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО С МЕСТНАТА ВЛАСТ

Коалиция 2000 ще продължи своите дейности както на национално, така и на регионално/локално равнище. Като си дава сметка, че масовата или бюрократична корупция е онази, с която гражданите се сблъскват във всекидневния си живот, Коалицията ще акцентира върху взаимодействието с представителите на местното самоуправление и на другите общински служби за разширяване на прозрачността в сферата на публичните услуги. Общите интереси на гражданското общество и местната власт позволяват да се разшири обхватът на това сътрудничество, което бе започнато през пилотната фаза на локалните проекти. Предпоставка за успешен напредък в тази насока е създаването на климат на диалогичност и доверие между двата сектора. А това предполага еднопосочни усилия и от двете страни, професионализъм, такт и постоянство.

Публичност и прозрачност на държавната и общинската администрация

Онова, което по закон или по силата на съществуващите статuti и правилници, трябва да бъде достояние на обществеността, често остава отвъд завесата на чиновническата дискреция. Липсва и достатъчно дисциплинирано гражданско усилие за повдигане на тази завеса и осветляване на "сивите зони" на механизмите по взимане на решения. Следователно, задачата е да се започне постоянен диалог между съответните публични институции и гражданските организации за постигане на европейски стандарти на откритост и отчетност.

Равнопоставеност между институциите на държавата и гражданските структури

В продължилите няколко години публичен дебат по законовата уредба на нестопанския сектор беше постигната договореност за равностойно участие на НПО в подготвителния етап, за създаване на един приемлив за държавата и за нестопанските организации Закон, който да осигури адекватно на съвременните условия устройство, прозрачност и отчетност. Принципните положения на законопроекта, подготвен от експертите на Центъра за изследване на демокрацията влизат в кръга на утвърдените от Комисията по правни въпроси и законодателство срещу корупцията основни постановки, които ще залегнат в правното регламентиране на юридическите лица с нестопанска цел.

Предстоящото уреждане на правен статут на неправителствените организации чрез приемането на Закона за НПО ще има решаващ принос за по-голяма стабилност и доверие, за по-добро взаимо-

действие между институциите на държавния и гражданския сектор.

Граждански и обществен контрол

Гражданският контрол върху публичните институции в различните нива и звена на централната и местната власт е изключително важна гаранция за защита на законните интереси на лицата и техните сдружения в сферата на административната дейност. Този контрол

2. СФЕРИ И ФОРМИ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО

от друга страна оказва ползотворно влияние върху самата администрация, защото стимулира усъвършенстването на организацията и дейността ѝ.

Започналият нов мандат на органите на местната власт, избрани на 16 и 23 октомври 1999 г. открива най-благоприятни възможности за установяване на нов тип взаимоотношения между гражданството и управляващите, равнопоставеност между гражданските сдружения и местните власти, траен диалог в решаването на местните проблеми, максимално използване на съществуващата правна уредба за въвличане на обществеността във взимане на решения и контрол над изпълнението им, въвеждане на нови механизми на ефективен граждански контрол. Заявената от всички политически сили воля за борба с корупцията е важен аргумент и ангажимент на новата местна власт, в полза на принципите на *Коалиция 2000* и откриващ нови практически възможности за реализирането на идеята за гражданско участие.

В хода на пилотната фаза на локалните инициативи на Коалицията бяха идентифицирани редица “сиви зони” на повишен корупционен риск в рамките на местната власт: **административното обслужване, възлагането на общински поръчки, строителство и ремонт на общински обекти, лицензирането на стопански и търговски субекти, отдаването под наем на общинска собственост др.** В тези общински дейности се откриват възможности за лично благодетелстване на администратори и представители на местната власт, както и готовност за даване на подкуп у гражданите-консуматори на услугите. Съществува опасност обществото да възприема такъв подход като норма, а не като престъпване на закона и легалните форми на административно обслужване. Всичко това обуславя и особения фокус на локалните инициативи на *Коалиция 2000* върху тези критични сфери на общинската власт.

И в предстоящата дейност на локално равнище Коалицията ще използва вече апробираните структури и форми на антикорупционна дейност. Сред тях трябва да се отбележат Общинските/областни съвети за борба срещу корупцията, които обединяват представители на местни неправителствени организации, ръководители и експерти от общински и областни институции, журналисти и др. Подобни структури осъществяват координацията на антикорупционните инициативи на местно/регионално равнище, както и взаимодействието с *Коалиция 2000*. Под тяхно ръководство и занаяпред ще

се провежда информационно-образователна кампания, която ще включва различни средства на публичност: публикации в местния и регионален печат, радио и телевизионни предавания, обучителни семинари по правата на гражданите, кръгли маси съвместно с представители на местните власти, медиите, частния бизнес, конкурси за антикорупционни материали и др.

Наред с тези структури, местните партньори на Коалицията използват и редица антикорупционни инструменти като “горещи телефони”, антикорупционни приемни, информационни центрове против корупцията, пощенски кутии за сигнали и жалби и др.

Въпреки съществуването на споменатите антикорупционни структури и инструменти, бе констатирано, че едно по-целенасочено и ефективно взаимодействие между локалните партньори на Коалицията и местните институции, в частност, изисква *създаването на работещ механизъм за гражданско присъствие в общинските форуми*. Подобна стъпка би допринесла за разширяване на организационно-правните форми на пряко участие на обществеността в решаване на местните проблеми, както и за повече прозрачност на местното самоуправление. Това ще бъде и съществен принос към изграждане нова гражданска култура на партньорство и взаимно уважение между неправителствените организации и публичните институции в рамките на общината. С оглед запълването на тази празнина, *Коалиция 2000* предложи на локалните си партньори да включат в своите проекти следните нови инициативи:

Граждански наблюдател

Гражданският наблюдател се избира и издига от местните неправителствени организации и се легитимира пред обществеността, медиите и местните власти като ключова фигура в осъществяването на гражданското наблюдение в общинските форуми.

Компетенциите на Гражданския наблюдател са упражняване на мониторинг в сферата на следните общински дейности: възлагане на общински поръчки, лицензиране на стопански и търговски дейности, отдаване под наем, ремонт и строителство на общински обекти, обсъждане на структурата, щата и заплащането на общинската администрация.

Гражданският наблюдател осъществява мониторинг на процеса на вземане на решения в определените сфери на сесиите на Общинския съвет, на заседанията на общинските постоянни комисии и други специализирани общински органи; има достъп до документи, протоколи и решения на съответните органи, право на устни и писмени справки за работата на общинската администрация. Той следи за съблюдаването на законните правила и процедури, за опазване правата на гражданите и техните организации.

Гражданският наблюдател изготвя своевременно отчети за дейността си пред партньорската организация, респективно - пред *Коалиция 2000*, запознава обществеността и медиите с резултатите от наблюдението. На Интернет-страницата на Коалицията се открива специална рубрика за отчитане на Гражданския наблюдател и периодични анализи за корупционната ситуация в съответните градове и общини.

Институционализирането на Гражданския наблюдател изисква доброволното съдействие на местните общински власти, на основата на законодателството, регламентиращо гражданските права и участието в местното самоуправление.

Коалиция 2000 препоръчва въвеждането на вече апробирани практики за улесняване на сътрудничеството между Гражданския наблюдател и общинските власти и в частност подписването на специален меморандум за сътрудничество.

Този документ ще се подписва между Общината и неправителствената организация/*Коалиция 2000*, и ще регламентира взаимодействието и правомощията на Гражданския наблюдател с 1) Общинския съвет, 2) Постоянните общински комисии, 3) Общинската администрация и 4) Кмета на Общината в степен и граници, формулирани съобразно местните условия и договорености.

Обществен посредник (местен омбудсман)

Местният омбудсман е независима от местната власт институция, която защитава правата и законните интереси на гражданите от неправомерни действия на публичната администрация. Той приема и разглежда жалби по случаи, представляващи нарушения за административни процедури и закони разпоредби като: неспазване на определени условия и срокове за предоставяне на административни услуги и издаване на административни актове; проява на отношение, накърняващо достойнството на гражданина; подаване на недостоверна информация или отказ за предоставяне на информация; злоупотреба с власт.

Въвеждането на фигурата на местния омбудсман се предхожда от широка разяснителна кампания в местната преса, създаване на офис, формуляр-образец за подаване на жалби и ясна процедура за разследване на конкретните случаи, регламентиране на кръга от проблеми от компетенция и готовност за сътрудничество от страна на общината и общинската администрация.

През изминалия период Центърът за социални практики, който е сред основателите на *Коалиция 2000*, натрупа опит с местни омбудсмани в общините Копривщица, Сапарева баня, Севлиево и столичен район "Младост". В резултат на подадените жалби и на разследванията на омбудсмана могат да бъдат отстранени някои проблеми на гражданите, предизвикани от недобросъвестно изпълнение на служебните задължения или прехвърляне на отговорността от една инстанция на друга, често – от общинска служба към държавна и обратно. Става дума за неуредени или неефективни взаимоотношения между общинската администрация и регионалната АТЦ, между общината и Енергоснабдяване и ВиК и др.

Непосредствено след местните избори през октомври 1999 г. новоизбраният кмет на Плевен Найден Зеленогорски декларира желанието си да способства дейността на местен омбудсман (обществен посредник). На кръгла маса, проведена в Центъра за изследване на демокрацията в края на октомври 1999 г., кметът обяви инициативата си "Плевен – град без корупция". Може да се очаква, че еднопосочността на тези инициативи е добра предпоставка за взаимодействието на гражданското общество и местната власт в

този областен център.

Електронна мрежа “Отворени общини”

Коалиция 2000 предлага на основата на съществуващата вече система за електронна връзка с медиите да се установи постоянна електронна връзка с местните партньори – чрез включване в Интернет на местните антикорупционни инициативи и отчети за дейността. По този начин ще бъде създавана база данни за локалните инициативи на Информационно-образователната кампания “Чисто бъдеще”. Тази база данни ще включва редовните доклади на гражданските наблюдатели, обществените посредници и координаторите на антикорупционните проекти по места, информация за добри общински практики, съвместни инициативи на локално и регионално равнище, отделни корупционни казуси и др. Същевременно електронната мрежа ще се използва за информиране на местните

3. ЛОКАЛНИТЕ ПАРТНЬОРИ НА КООЛИЦИЯ 2000

партньори за националната антикорупционна кампания, за международни форуми, документи и инициативи в тази област.

Вторият етап от локалната антикорупционна програма, обхващащ периода есен 1999 – лято 2000 г. показва нарасналата популярност на Коалиция 2000 и повишена активност на гражданския сектор. В конкурса, обявен през м. септември участваха 37 неправителствени организации от цялата страна. След селекцията на Комисията по оценка на проектите, 7 от тях бяха оценени като най-добри и бяха утвърдени от Съвета за координация:

“Граждани – корупция – местна администрация” – II етап – Регионално сдружение “Възродено гражданско общество” – Плевен

Дейностите по проекта са насочени към повишаване на прозрачността на общинската администрация в областта на услугите и издигане нивото на институционална грамотност на гражданите за ограничаване на корупционните практики. Ще бъде мултиплициран в общините **Червен бряг, Долни Дъбник, Левски и Белене.**

“Прозрачност на местната власт” – II – Център за изследване на политическите процеси” – Шумен

Проектът се осъществява в сътрудничество с няколко нестопански организации като “Център за младежки и студентски инициативи”, Студентски клуб “Дебати”, “Център на ромската общност” и наред с мерките за повече прозрачност в общинските услуги, си поставя за цел формиране на нетърпимост към корупцията сред младите поколения.

“Чисти ръце” – Независима екологична и социална

инспекция – Варна

Проектът предвижда изработване на Програма от превантивни мерки и конкретни действия за борба с корупцията, както и създаване на система от връзки за съвместни дейности на неправителствените организации и обществени формации с държавни органи и представители на местното самоуправление. Проектът ще служи за модел и в общините **Девня, Долни чифлик, Провадия и Дългопол.**

“Информационна кампания “За чисто бъдеще” по програмата за борба с корупцията на Коалиция 2000 – Българска младежка легия “Стефан Стамболов – Смолян

Проектът продължава и разширява работата на създадения през първия етап Областен обществен съвет за борба с корупцията, като мултиплицира своя опит и в градовете **Неделино, Чепеларе и община Баните.**

“Граждани и местната власт – заедно за Пловдив без корупция” – Сдружение “НСО Лектори” – Пловдив

Дейностите по проекта са насочени към създаване на по-добър модел на взаимодействие между трите сектора, за повече публичност и прозрачност, издигане на гражданското съзнание и

4. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДРУГИ НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ И ИНИЦИАТИВИ

самочувствие сред жителите на Пловдив и издигане на нова, по висока степен дейността на Гражданския съвет с по-широко участие на новата общинска администрация, прокуратурата, Окръжния съд и РДВР, на гражданските сдружения и бизнес-сдруженията в Пловдив.

Участието на повече неправителствени организации в антикорупционни инициативи и широката представителност на местно и национално равнище са важни предпоставки за по-голяма ефективност на гражданския сектор в борбата срещу корупцията. Коалиция 2000 провежда съвместни инициативи с водещите в областта на реформата на местното самоуправление неправителствени организации – ФРМС, НСОРБ, Инициативата за местно самоуправление на Американската агенция за международно развитие и др. Естествен съюзник на антикорупционните коалиции по места са информационните центрове, създадени в някои общини благодарение на съвместни усилия на общината и неправителствения